

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/102/87/95

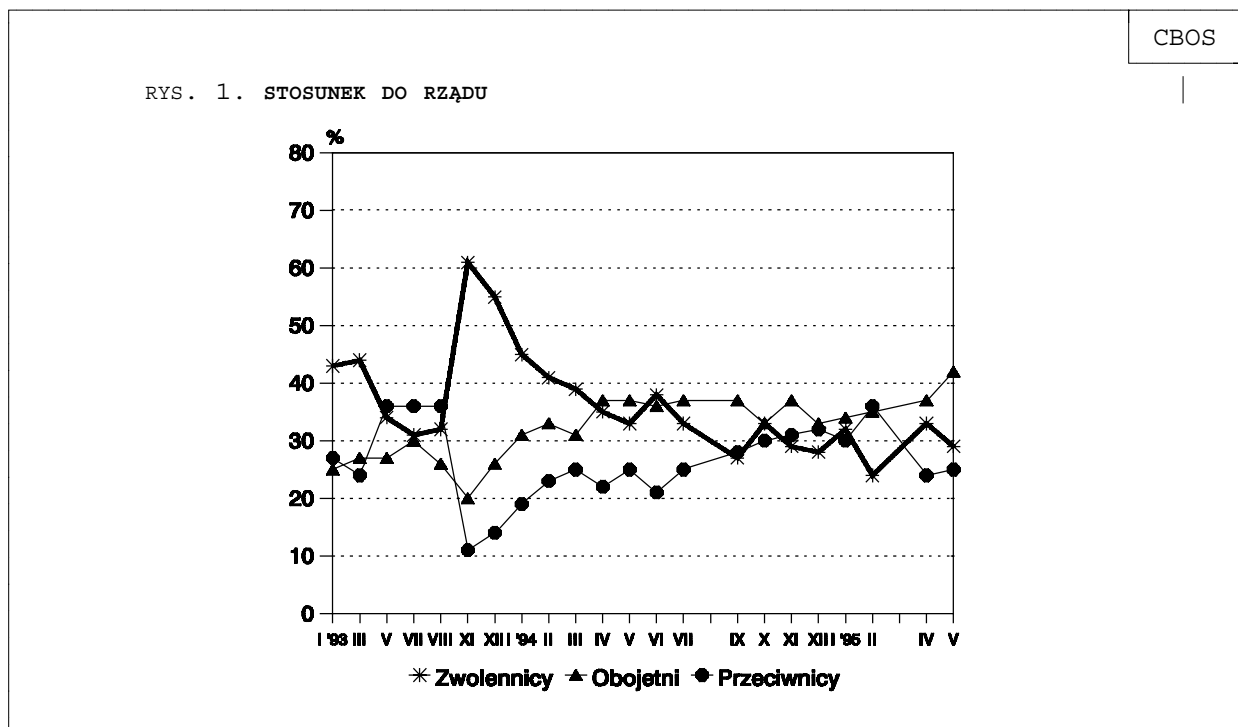
OPINIA PUBLICZNA O RZĄDZIE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ '95

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Z sondażu przeprowadzonego w pierwszej dekadzie maja - w trakcie ostrego konfliktu między premierem a prezydentem - wynika, że społeczne nastawienie do rządu nacechowane było w dużym stopniu obojętnością. Po raz pierwszy od dojścia do władzy obecnej koalicji odnotowaliśmy tak wysoki odsetek deklarujących obojętność wobec rządu (42%)¹. Jednocześnie można stwierdzić, że kończy się krótki "miodowy miesiąc" rządu Józefa Oleksego.

W ostatnim miesiącu zaznaczył się niewielki (z 33% do 29%) spadek społecznego poparcia dla rządu. Liczba jego przeciwników jest zbliżona do liczby zwolenników.

Stosunkowo częściej niż inni popierają rząd osoby o poglądach lewicowych, najlepiej sytuowane, w wieku powyżej 55 lat oraz renciści i emeryci. Z kolei przeciwnicy rządu to przede wszystkim mieszkańcy miast powyżej 100 tys. ludności, kadra kierownicza i inteligencja oraz robotnicy wykwalifikowani. Obojętnością wyróżnia się młodzież, osoby o najniższych dochodach i niskim poziomie wykształcenia.

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (60) zrealizowano w dniach 5-10 maja '95 na 1203-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Jednocześnie zaznaczył się spadek optymizmu co do polityki gospodarczej rządu. Nadal jednak jest on większy niż był w ostatnim półroczu działania gabinetu Waldemara Pawlaka.

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, polityka rządu stwarza szanse poprawy sytuacji gospodarczej?

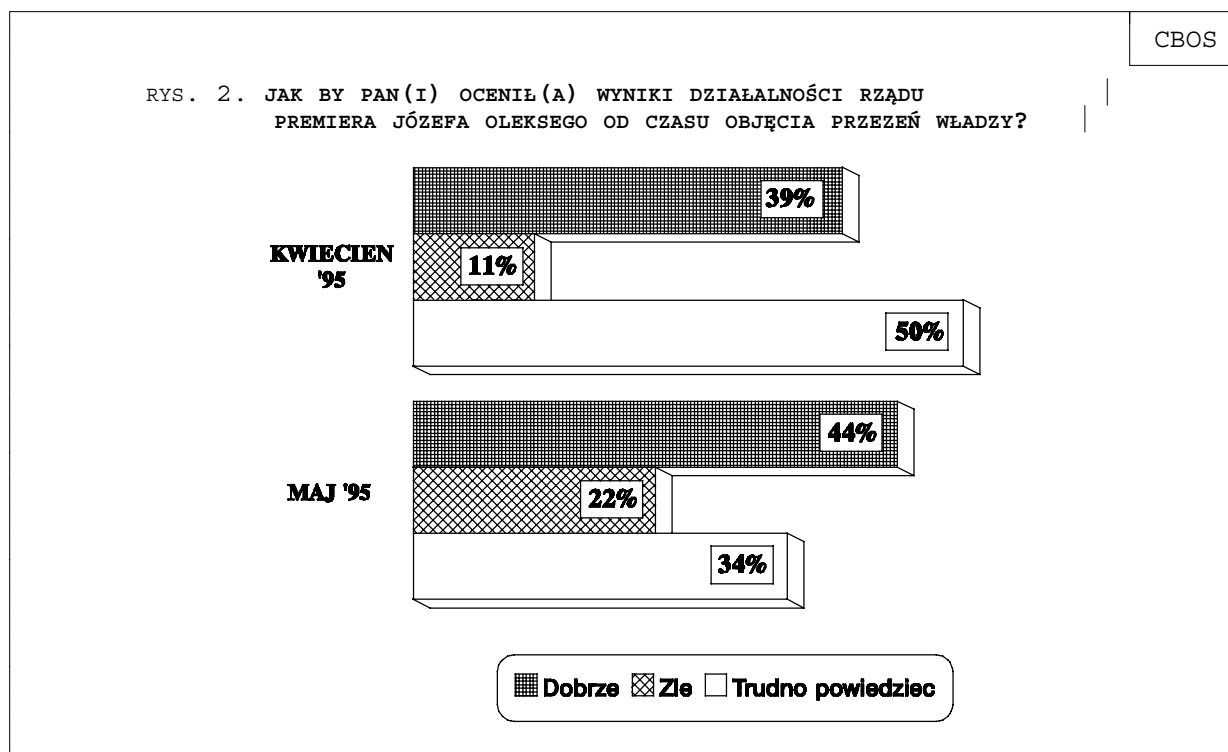
w procentach

Kategorie odpowiedzi	Wskazania respondentów według terminów badań:											
	IV	V	VI	VII	IX♦	X	XI	XII	I	II*	IV	V
	' 94						' 95					
Tak	38	33	38	34	25	29	27	27	30	24	38	33
Nie	41	49	42	47	53	54	55	54	53	60	43	49
Trudno powiedzieć	22	19	20	19	22	18	19	19	17	17	20	18

♦ do X'94 pytano o szanse wyjścia z kryzysu gospodarczego

* do II'95 pytanie o rząd W. Pawlaka

W kwietniu, ze względu na krótki okres funkcjonowania rządu Józefa Oleksego, połowa badanych powstrzymała się od oceny jego pracy. Obecnie, choć nadal jeszcze duża część respondentów (34%) zajmuje postawę wyczekującą, wzrosła zarówno liczba osób oceniających go pozytywnie, jak i negatywnie. W porównaniu z poprzednim sondażem znacznie większy jest wzrost ocen negatywnych (o 11%) niż pozytywnych (o 5%).

Obserwujemy również pewne pogorszenie się stosunku do osoby premiera, choć nadal połowa społeczeństwa wyraża zadowolenie, że na czele rządu stoi Józef Oleksy. Spadek liczby osób zadowolonych z tego faktu jest co prawda niewielki (mieści się w granicach błędu statystycznego), ale towarzyszy mu widoczny wzrost liczby niezadowolonych (z 20% do 26%).

Tabela 2. Czy jest Pan(i) zadowolony(a), że na czele rządu stoi premier Oleksy?

w procentach

Kategorie odpowiedzi	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	IX	X	XI	XII	I	II*	IV	V
	' 94								' 95			
Tak	56	46	51	50	49	49	50	39	41	34	52	51
Nie	24	34	29	32	27	32	35	43	41	48	20	26
Trudno powiedzieć	20	20	20	18	24	19	16	18	17	18	28	24

* Do II'95 pytanie o rząd W. Pawlaka.

Zadowoleni z osoby premiera są przede wszystkim emeryci i renciści, badani powyżej 55 roku życia, a także pracownicy fizyczno-umysłowi, badani nie uczestniczący w praktykach religijnych, przede wszystkim jednak - podobnie jak w przypadku poparcia dla rządu - osoby o lewicowych poglądach politycznych. Natomiast największe niezadowolenie wyrażają mieszkańcy wielkich miast, osoby z wyższym wykształceniem, badani źle oceniający swoją sytuację materialną.

W toczących się obecnie dyskusjach coraz częściej pojawiają się argumenty nawiązujące do politycznej przeszłości obecnej ekipy rządzącej. Używa się określenia "powrót PRL". Powstaje pytanie, w jakim stopniu przeszłość ta rzutuje na ocenę rządu² i jak dalece obecny gabinet kojarzy się z dawnym sposobem sprawowania władzy.

² Sprawie postrzegania podziału na obóz postsolidarnościowy i postkomunistyczny poświęcony będzie osobny komunikat.

Tabela 3

w procentach

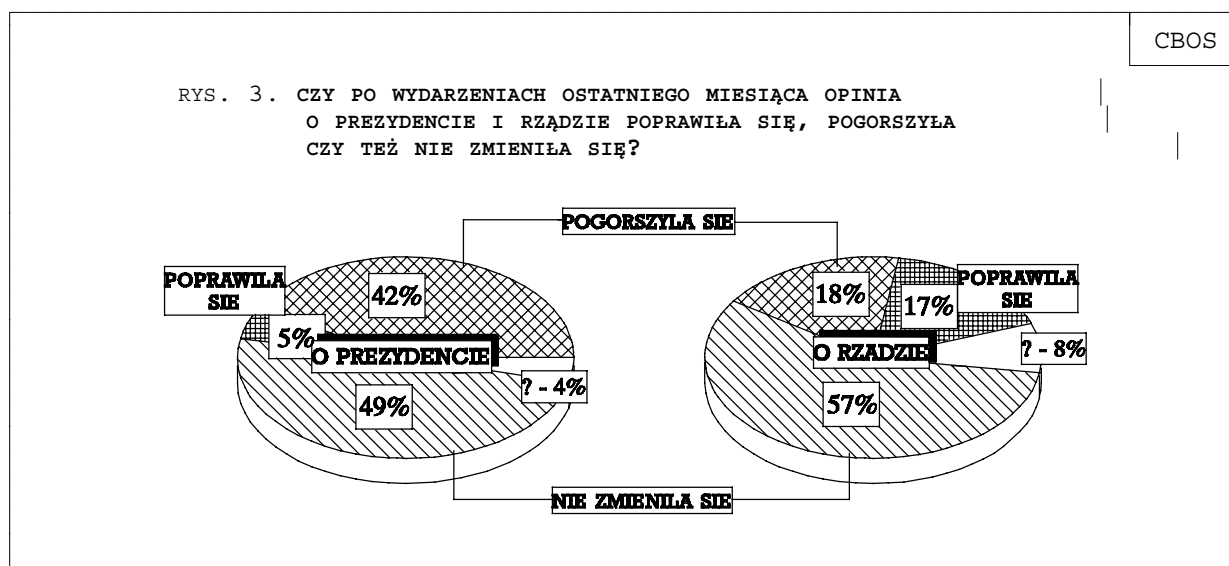
Jak określił(a)by Pan(i) swój stosunek do obecnego rządu?	Pojawiają się opinie, że obecnie powraca dawny styl rządzenia, typowy dla PRL. Czy zgadza się Pan(i) z taką opinią czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
Zwolennicy	21	71	8
Przeciwnicy	52	38	10
Obojętni	36	47	17
Trudno powiedzieć	25	18	57

Większość zadeklarowanych przeciwników rządu akceptuje opinię, że obecnie powraca dawny styl rządzenia, znany z czasów PRL. Zwolennicy rządu natomiast w zdecydowanej większości zaprzeczają takiemu twierdzeniu. Czyżby więc przeszłość determinowała postawy wobec obecnego rządu? Podjęliśmy próbę wyjaśnienia tej kwestii przez analizę zbiorczą oddziaływania na stosunek do rządu: 1) oceny jego pracy, 2) optymizmu - pesymizmu wobec polityki gospodarczej, 3) zadowolenia z osoby premiera oraz 4) dostrzegania lub nie powrotu stylu rządzenia, typowego dla PRL³. Te cztery zmienne (łącznie) przesądzają o stosunku do rządu nieco ponad jednej trzeciej badanych (36% wyjaśnianej zmienności). Decydujące znaczenie ma jednak optymizm - pesymizm co do polityki gospodarczej rządu (wyjaśnia stosunek do rządu jednej czwartej badanych) oraz stosunek do osoby premiera (powoduje przyrost wyjaśnianej zmienności o dalsze 8%). Pogląd na temat powrotu stylu rządzenia znanego z czasów PRL znalazł się na trzecim miejscu, powodując już jednak minimalny przyrost wyjaśnianej zmienności (nieco ponad 1%). **Można więc powiedzieć, że na stosunek wobec rządu Józefa Oleksego największy wpływ ma, z jednej strony, przekonanie o skuteczności polityki gospodarczej rządu, a z drugiej - stosunek do osoby premiera. Dostrzeganie lub nie powrotu stylu rządzenia typowego dla PRL jest ważne, ale jednak drugoplanowe.**

³ Zastosowano analizę regresji metodą kroczącą.

Ocena konfliktu rząd - prezydent

Interesowało nas, czy wydarzenia ostatniego miesiąca wpłynęły na opinie badanych o głównych instytucjach władzy.

Można powiedzieć, że z konfliktu politycznego ostatnich tygodni rząd wyszedł obronną ręką, prezydent zaś stracił w oczach społeczeństwa. Co więcej, bardziej też popsuł sobie niż poprawił opinię u osób o poglądach prawicowych, a więc tych, do których się ostatnio odwołuje.

Tabela 4

w procentach

Poglądy polityczne	Czy po wydarzeniach ostatniego miesiąca opinia o prezydencie:			
	poprawiła się	pogorszyła	nie zmieniła się	Trudno powiedzieć
Prawicowe	9	31	58	2
Centrowe	5	44	50	1
Lewicowe	2	65	31	2
Nieokreślone	4	27	56	12

Wydarzenia ostatniego miesiąca pogorszyły także obraz prezydenta w potencjalnym elektoracie⁴ BBWR i ugrupowań prawicy pozaparlamentarnej.

Tabela 5

w procentach

Potencjalne elektoraty	Czy po wydarzeniach ostatniego miesiąca opinie o: prezydencie					
	poprawiły się	pogorszyły się	nie zmieniły się	poprawiły się	pogorszyły się	nie zmieniły się
BBWR	11	36	53	13	37	43
PSL	8	51	37	28	16	51
Prawica pozaparlamentarna*	12	26	62	11	23	64
SLD	1	66	31	40	9	47
"S"	9	26	64	11	20	65
UP	5	54	41	23	16	57
UW	6	45	49	13	22	60
Niezdecydowani**	3	31	57	9	17	62

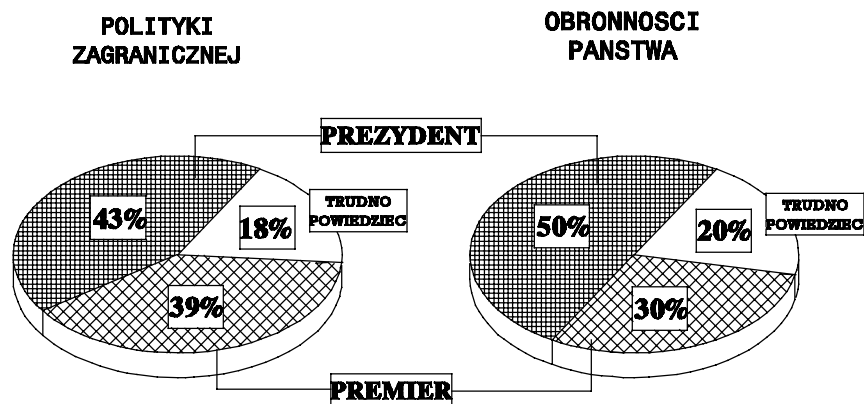
* Łącznie badani deklarujący poparcie dla "Porozumienia 11 Listopada", "Przymierza dla Polski", "Sekretariatu Ugrupowań Centroprawicowych". W ankiecie przy nazwie każdego bloku wymienione były ugrupowania wchodzące w jego skład.

** Są to osoby, które wyrażają zamiar wzięcia udziału w ewentualnych wyborach, ale nie mają jeszcze wyrobionej opinii, na kogo oddałyby głos.

W kwestii będącej ostatnio przedmiotem kontrowersji, kto powinien mieć rozstrzygający głos w sprawach polityki zagranicznej państwa, opinie badanych są podzielone. Niewiele więcej jest tych, którzy wskazują na prezydenta. Natomiast w sprawach obronności państwa wyraźnie przeważa pogląd, że decydujący głos powinien należeć do prezydenta.

⁴ Określonym na podstawie odpowiedzi na pytanie, na kogo badany oddałby głos, gdyby w najbliższym czasie miały się odbyć wybory parlamentarne.

RYS. 4. KTO, PANA (I) ZDANIEM, POWINIEN MIEĆ ROZSTRZYGAJĄCY
GŁOS W SPRAWACH:

★

★

★

Wiele wskazuje na to, że "miodowy miesiąc" rządu premiera Oleksego dobiega końca. Omówione wyżej dane świadczą o tym, że na stosunek do rządu oddziałuje przede wszystkim ocena jego aktualnej działalności, a nie polityczna przeszłość rządzącej koalicji. Warto odnotować też, że spadek akceptacji rządu nastąpił równocześnie z ostrym starciem politycznym, z którego rząd wyszedł obronną ręką.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Jak określił(a)by Pan(i) swój stosunek do obecnego rządu? (%)

	Zwolennicy	Przeciwnicy	Obojętni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	29	25	42	5	1202
Płeć					
Mężczyźni	31	26	40	3	568
Kobiety	27	24	44	6	635
Wiek					
do 24 lat	20	21	57	2	180
25-34	23	30	45	2	221
35-44	28	26	42	4	273
45-54	30	25	37	8	193
55-64	39	26	31	4	168
65 lat i więcej	35	17	40	9	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	28	25	43	5	447
Miasto do 20 tys.	33	17	42	7	172
od 21 do 100 tys.	33	21	40	6	215
101-500 tys.	22	29	46	2	206
501 tys. i więcej mieszk.	28	30	39	3	162
Region					
Północny	25	25	44	6	138
Zachodni	35	22	40	3	117
Środkowo-zachodni	38	18	42	2	188
Środkowy	31	26	36	8	210
Wschodni	29	27	41	3	148
Południowo-wschodni	25	29	42	4	188
Południowo-zachodni	21	26	49	5	214
Wykształcenie					
Podstawowe	24	24	45	7	421
Zasadnicze zawodowe	31	22	44	2	310
Średnie	31	27	38	4	388
Wyższe	32	28	38	2	83
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	29	32	37	2	63
Prac. umysł. niż. szczebla	29	28	37	7	121
Pracownicy fiz.- umysł.	36	7	54	3	52
Robotnicy wykwalifikowani	23	32	42	3	129
Robotnicy niewykwalifik.	22	28	48	3	78
Rolnicy	31	19	46	4	92
Prywatni przedsiębiorcy	27	23	49	2	41
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	34	22	37	6	374
Uczniowie i studenci	22	25	51	3	85
Bezrobotni	27	26	45	2	86
Gospodynie domowe i inni	22	25	47	7	83
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	26	26	43	5	131
Sektor państwowy	28	27	39	6	142
Sektor prywatny	25	30	43	3	182
Spółdzielczość	38	16	46	0	27
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 125 zł	26	24	44	6	212
125 - 199	24	24	48	4	212
200 - 274	29	24	42	6	300
275 - 324	33	20	44	3	162
325 i powyżej	36	27	35	3	243
Ocena własnych war. mater.					
Złe	20	29	45	5	383
Średnie	32	22	42	4	594
Dobre	35	23	37	5	224
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	28	21	42	9	87
Raz w tygodniu	28	26	42	4	675
Kilka razy w roku	25	24	43	7	305
W ogóle nie uczestniczy	41	19	39	1	135
Poglądy polityczne					
Lewica	47	19	32	2	283
Centrum	26	20	50	3	402
Prawica	20	46	32	2	269
Trudno powiedzieć	21	14	52	13	247

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	49	18	1201
Płeć				
Mężczyźni	37	49	14	568
Kobiety	30	49	21	633
Wiek				
do 24 lat	34	46	20	179
25-34	30	55	15	221
35-44	27	56	17	273
45-54	35	53	11	193
55-64	40	43	17	168
65 lat i więcej	38	34	28	167
Miejsce zamieszkania				
Wieś	32	49	19	447
Miasto do 20 tys.	42	44	14	172
od 21 do 100 tys.	35	42	23	214
101-500 tys.	27	57	16	205
501 tys. i więcej mieszk.	33	53	14	162
Region				
Północny	34	49	17	137
Zachodni	40	41	18	117
Środkowozachodni	44	45	11	188
Środkowy	29	50	20	209
Wschodni	27	56	16	148
Południowo-wschodni	28	48	24	188
Południowo-zachodni	31	51	18	214
Wykształcenie				
Podstawowe	31	45	23	420
Zasadnicze zawodowe	32	50	18	310
Średnie	34	52	14	387
Wyższe	43	49	8	83
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	32	61	7	63
Prac.umysł.niż.szczebła	31	52	17	121
Pracownicy fiz.- umysł.	35	50	15	52
Robotnicy wykwalifikowani	34	49	18	129
Robotnicy niewykwalifik.	20	55	24	78
Rolnicy	24	58	18	92
Prywatni przedsiębiorcy	35	51	14	41
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	39	39	21	373
Uczniowie i studenci	33	45	22	85
Bezrobotni	27	61	11	85
Gospodynie domowe i inni	35	51	14	83
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	33	53	14	131
Sektor państwowy	27	55	18	142
Sektor prywatny	33	51	16	182
Spółdzielczość	22	59	20	27
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	32	46	23	212
125 - 199	32	52	16	212
200 - 274	31	54	15	299
275 - 324	29	49	22	161
325 i powyżej	45	42	13	243
Ocena własnych war. mater.				
Złe	26	54	19	383
Średnie	34	48	18	592
Dobre	43	41	16	224
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	38	41	20	87
Raz w tygodniu	33	50	18	673
Kilka razy w roku	29	50	20	305
W ogóle nie uczestniczy	41	48	11	135
Poglądy polityczne				
Lewica	50	39	11	283
Centrum	33	50	16	402
Prawica	24	66	10	269
Trudno powiedzieć	24	39	38	245

Tabela 3. Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Józefa Oleksego od czasu objęcia przezeń władzy? (%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	45	22	34	1201
Płeć				
Mężczyźni	47	22	31	568
Kobiety	42	21	37	634
Wiek				
do 24 lat	47	20	33	179
25-34	40	26	35	221
35-44	44	26	30	273
45-54	36	26	38	193
55-64	54	14	32	168
65 lat i więcej	49	13	38	168
Miejsce zamieszkania				
Wieś	47	22	31	447
Miasto do 20 tys.	50	16	35	172
od 21 do 100 tys.	44	19	37	215
101-500 tys.	40	29	31	205
501 tys. i więcej mieszk.	38	21	40	162
Region				
Północny	36	34	30	138
Zachodni	48	15	37	117
Środkowo-zachodni	61	19	20	188
Środkowy	38	23	40	209
Wschodni	47	20	33	148
Południowo-wschodni	40	24	36	188
Południowo-zachodni	42	19	39	214
Wykształcenie				
Podstawowe	40	21	38	421
Zasadnicze zawodowe	46	22	32	310
Średnie	47	21	32	387
Wyższe	51	26	24	83
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	44	28	29	63
Prac. umysł. niż. szczebla	44	25	31	121
Pracownicy fiz. - umysł.	55	18	27	52
Robotnicy wykwalifikowani	40	27	33	129
Robotnicy niewykwalifik.	37	24	39	78
Rolnicy	44	25	31	92
Prywatni przedsiębiorcy	44	22	35	41
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	49	16	34	374
Uczniowie i studenci	37	20	43	85
Bezrobotni	40	26	34	85
Gospodynie domowe i inni	44	23	33	83
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	53	24	23	131
Sektor państwowy	35	24	41	142
Sektor prywatny	46	24	30	182
Spółdzielczość	31	11	57	27
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	45	22	33	212
125 - 199	40	27	33	212
200 - 274	47	21	31	299
275 - 324	49	19	32	162
325 i powyżej	47	19	33	243
Ocena własnych war. mater.				
Źle	39	25	35	383
Średnie	45	21	34	593
Dobre	53	17	30	224
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	45	19	36	87
Raz w tygodniu	43	23	34	674
Kilka razy w roku	44	21	35	305
W ogóle nie uczestniczy	53	19	29	135
Poglądy polityczne				
Lewica	65	11	24	283
Centrum	45	20	35	402
Prawica	32	42	26	269
Trudno powiedzieć	33	15	52	246

Tabela 4. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Józef Oleksy?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	50	26	24	1202
Płeć				
Mężczyźni	52	27	21	568
Kobiety	48	25	27	635
Wiek				
do 24 lat	51	25	24	180
25-34	42	30	28	221
35-44	49	27	24	273
45-54	48	28	23	193
55-64	60	22	18	168
65 lat i więcej	55	16	29	168
Miejsce zamieszkania				
Wieś	52	24	24	447
Miasto do 20 tys.	54	21	24	172
od 21 do 100 tys.	50	22	29	215
101-500 tys.	48	31	21	206
501 tys. i więcej mieszk.	43	32	25	162
Region				
Północny	41	41	19	138
Zachodni	57	16	27	117
Środkowo-zachodni	63	22	15	188
Środkowy	45	30	25	210
Wschodni	52	26	22	148
Południowo-wschodni	43	21	36	188
Południowo-zachodni	50	23	26	214
Wykształcenie				
Podstawowe	48	21	31	421
Zasadnicze zawodowe	55	26	19	310
Średnie	49	27	23	388
Wyższe	44	36	19	83
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	48	33	19	63
Prac.umysł.niż.szczebła	45	31	24	121
Pracownicy fiz.- umysł.	53	20	26	52
Robotnicy wykwalifikowani	49	26	24	129
Robotnicy niewykwalifik.	46	20	34	78
Rolnicy	47	28	25	92
Prywatni przedsiębiorcy	51	25	23	41
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	57	21	22	374
Uczniowie i studenci	37	30	33	85
Bezrobotni	45	34	20	86
Gospodynie domowe i inni	52	22	25	83
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	52	27	22	131
Sektor państwowy	47	27	26	142
Sektor prywatny	48	25	27	182
Spółdzielczość	63	17	20	27
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	50	21	29	212
125 - 199	49	33	19	212
200 - 274	53	25	22	300
275 - 324	49	24	27	162
325 i powyżej	54	23	24	243
Ocena własnych war. mater.				
Złe	43	30	26	383
Średnie	52	24	23	594
Dobre	55	21	23	224
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	42	31	27	87
Raz w tygodniu	47	28	25	675
Kilka razy w roku	54	22	24	305
W ogóle nie uczestniczy	60	18	22	135
Poglądy polityczne				
Lewica	74	13	13	283
Centrum	52	20	28	402
Prawica	29	54	16	269
Trudno powiedzieć	43	17	40	247